

Latweeschu Awises.

50. gaddagahjums.

No. 14.

Trefchdeenā, 7. (19.) April.

1871.

Latweeschu Awises lihds ar fawreem veelikumeem makfa par gaddu 70 kap. fudr.

Jelgawa preefshloht 1 rubl. f.
zitrus aissuhohi (lappa: 70 kap., ekspedīzija: 19½ kap., vasts nauda: 10½ kap.) lohpa 1 rubl. f.

Za-apstelle: Jelgawa awischi nammā pee Janischewski. Rihga pee Daniel Wiums, teatera un wehwersa eelas lubri un pee Dr. Buchholz, leela Aleksander eelā Nr. 18. Bissi mahzitaji, skolmeisteri, pagasta valditaji, kribiweri un zitti tautas draugi teek lubgti, lai laffitajem aghda apstellefchanu. — Redakteera adresse: Pastor Sakranowicz Luttringen, pr. Frauenburg, Kurland.

Nahdijais: Sinna. Bisjaunakabs finnas. Daschadas finnas. Kursemes semkohpjeem. Raktis. Krusis moschā. Augleem smekligu garfchū doht. Zihneigs uhlfschkeru kungs! Preelch Sallaspils latv. mehmurku floolu ic. Atbidas. Lubbibas un preefchū tīrgus. Sluddinashanas.

S i n u a.

Jelgawas lohpu aissahweschanas beedriba darra sinnamu, ka winnas pirma un leelsaka gohda makfa irr atwehleta Ruzzawas skohlmeisteram un ehrgelineekam Chr. Schoenberg par to rakstu: „Taifnais gahda par farvu lohpu,” un ka ta us preefchū fobla 10 rubulus gohda makfu tam, kas lihds 1. September sch. g. farakstihis un pee Latv. beedr. presidenti Bielenstein us Dohbeli nofuhthis to wiſlabbalo grahmatimu, kas behrneem par derrigu pamahzishanu, lai lohypus, kas hu Deewa raddijumus nemohza; bet aissahw un schehlo. Tai grahmatinai waijaga buht farakstii flaidrā ne Wahzinatā Latweeschu wallodā un ta ka behrni to warretu lasshāt un saprast ar patiſchanu.

Latweeschu draugu beedribas preefchneeki.

Wisjaunakabs finnas.

Jelgawa 5. April. Pee Parisē nu jau 14 deenas nikni kajahs un jebſchu katra partijs leelijahs ka effoht uswarrejuſi, tad tomehr ne weenai ne oħtrai ne-eet ihſti us preefchū. Telegraſs finno ka wehl fesdeen 15. (3.) April atkal pee Melji bresmigi kahwifchees, bet kas ujwarrejis, to newarx finnaht. Waldiba taifahs dumpi jaur leelu karraspēhku us reiſi apspeest un tamdehl Versallā ſapulzina leelu karraspēhku. Gaida ſchinnis deenās leelas leetas no Parisē dsirdeht, jo dumpineeki pret ſcho waldbibas karraspēhku dseñn wiſsus Parisneklus, kas tik ween erohtſchus ſpehj parest. Ir feewiſchki dohdotees laufchanās. Dumpineeki, lai naudas nepeetrūhktu tautas gwārdiju lohnecht, nemm ſudraba un ſelta leetas, kur tik ween dabu un leek naudu kolt; ir baſnizas netaupa.

Us Wentspilli un Leepaju jau labba teesa dāms-fuggu atnahkuſchi.

Rihga 4. April Daugawa ledus fahzis eet, bet weetahm atkal fabahsees. 5. no jauna fahzis eet, bet wehl Daugawa ne-effoht tukſcha. Uhdens nau warren leels.

Jelgawa 4. April ſwehtdeenas rihtā us Tehwia kap-peem ajs Amnes wahrteem atradda jaunpedſimmuſchu behrinu, ko besdeewiga mahte bija nolahwuſi un tad, ka rahdahs wehl pusdiſhmu aprakluſi. Nedſiſtu bedri, kurā behrinu powiffam falohzitu un us mutti eebahluſi, wehl ar kahjahn labbi bija faminnuſi zeetu. Polizeja ſchim bresmigam ſlepkawa darbam ſipri melle parkat. R.S.—z.

Daschadas finnas.

No ahrsemmehm.

Berlinē. Walſtrahtes fungi nu pat Keisarim pa-neeguſchi fawu atbildu us Keisara apsweizinaschanas runnu. Ihpafchi dehl weena pantina fungi dabuja labbi ifſtrihditees, pirms grahmatas wahrdus falikka. Keisars Wilhelms fawā uſrunnā bij fazzijis, ka Wahzemme nebuht nejaukſees zittu walſtju darrifchanās. Schee wahrdi nu labbam pulzinam nemas nebij pa prahtam, jo ſtarp kungeem irr kahdi 60, kas ar ihpafchahm dohmahm bij atnahkuſchi, woj newarretu ka ne ka zaur Wahzemmes ſpebzigni waldbiu ifgahdaht, ka kattolu baſniza atkal jo wairahk ſpehku dabuhn ſmeltees un pahwestam taptu at-pakkal dohta ne Italijas atnemta warra. Tee nu ſtihmejahs ilgi ilgi, kamehr parakſtija, ka walſt dohmas irr lihds us to, nejaukſees zittu darrifchanās.

— Slimneku nammā nefen dakteri fawadu ahrſteſchanu atkal pee weena flimma ifprohweja. Gewainotam Bruhſchu ſaldatam bij lohzekeſti janonemm un zaur leelu affins ſkreſchanu bij jadohma, ka ne-iſzeetihs. Bet blaſku ſhim flimma atradda oħtru, labbu ſallolſneju, kam affinu aħrahk par dauds bij, ne ka par mas. Tam nu laida aħderi un teżiñajha pa ſtoħbrinu affinis wahja ſlimneka meefas; raddahs zaur to jauni ſpehki un nu irr abbi jau ittin weſſeli.

— Bismarck firſtam atkal ar weſſelibu tik eet ta puſlihds, effoht dabużees fa-aufſtees.

Bairijas kattoleem leelas sagreeshanahs. Slawenais firmgalvis Döllinger, pats jüdigs kattolis, irr islaidis gudru rakstu, kuriä us to gaishako peerahda ka kattofu jaunais tizzibas gabbals, no pahwesta nemaldivbas irr pretti wissai kattofu basnizas mahzibai. No teem 62 kattofu proesseereem pee Münkenes augstahs skohlas 44 irr scho rakstu lihds parakstijuschi. Un ka leekahs arri pats kehnisch fittahs us scho fungu püssi, jo irr aiseedsis Bambergas erzbiskapam isfluddinacht Rohmas biskapu sapulzes nospreedumus. Taggad un Münkenes erzbiskaps taifahs ar wissu zeetibu nemit sawä pahrmahzishanä to "maldoeschu awi" firmgalvi Döllinger. Nedsehs gan, ka ees.

Pa Parisi sahka jau par dauds nekahrtigi eet. Traktatu jauneezelta preeskneeziba neraudsija ne par fo. Manta neweenam wairs paecham nepeederreja. Weffeli lehgeri tautas gwardu, kas neko negribbeja strahdah, bet tik labbi dñshwoht, blandijahs pa eelahm un lausahs drihs wenä, drihs ohtrå nammä, fazzidami ka scheem usdohts nammu ismekleht; sinnams ka kur fo labbu atradda, to nehma lihds. Dauds mas turrigie behga barreem us Versalku; falka, ka 10ta daska effoht no Parises prohjam. Té nu us reissi Versallas waldiba fanehmahs duhshu un sahla ar eerohtschu warru waldiht nerahtnus. Ustizzamas regimentes tikkä suhtitas pret Parisi, no walkara pusses nahldamas dabuja tuhval kautees ar dumpineeku hikkitehm pret S. Klühd (flattees Parises lankahrit). Arri no Walerian fkanstihm, kur waldibas saldati mitta, mettahs pulkä pret dumpineekem; tä ka waldibai palikka wirs puisse; sians ka labba teesa fanemu dumpineeku saldatu effoht apschauti. Lai Deews dohd, ka Thiers k. ar faueem waldibas palihgeem pats spehtu prettineekus pahwarreht bes Wahzu karra spehla palihga, jo zaur to tik jo leela jukschana zeltohs. Frantschi ne muhscham to sawam waldineekam nepeedohtu, ka ar sweschineekeem us weenu rohku metees. Tapat arri spreesch Bisimarka lungs Berlinê, un irr lizzis pawehles doht, ka Wahzu pulki, kas Parises turvumä, lai paneess wissu zik ilgi tik eespehjams, pirms farroshänä jauzahs pulkä; ja ihsti taggadeja waldiba it nemas nespehtu wairs waldiht, tad lai ar noschelodamu, bet arri ar drohshu sirdi eet isbeigt lihds faknei nemeera trummu. Parises waldiba effoht 31. Merz nomaksajusi pirmo dasku no atlhdinajamahs karra makfas, prohti 500 miljon franku. Tä raksta no Londones. Zaur tahdu ismakshäschanu nu waldiba tuhval dabuhs atpakkal rohkäss wissas skanstis no Scharganton lihds Deni un no turrenes warrehs ar prettineekem jo skaidrahk farunnatees zaur leelajeem gabbaleem.

7. April finno no Versallas, ka waldibas regimentes turr sawäs rohkäss Kurbwo batterijas un Nelli tiltu lihds skanstihm; labba teesa laujotees krittuschi; dumpineeki, no granatu lohdehm tramdisi, klihdufschi us wissahm pussehm

un pametufchi dauds lihku; no Medon tappa isdsihti un behga us Schatillon. Labba teesa tohp fakerta, 3. April kahdi 1800, 4. April atkal kahdi 2 tuhkfst., bet effoht arri starpä gihmji, kur skaidri bailes azzis usmest. — Warras darbi noteek katu deen pa Parisi, dumpineeki azzumielski noteesa weenu waj ohtru, kas nau pa praham. Effoht usnehmuschi tahdu welnä skunsti, ka kad newarr it nekahdu launumu peerahdiht, pee ka warretu kert, tad atfauzotees us to weenu, ko neweens nedabuhu redseht, bet ka pawehles effoht ja-ispilda. Kas tas tahds irr par dumpja weddeju, to neweens nesinn, tik jau arri tahda apflehyta wihrs nemas nau, bet darra to isgudram, ka paechi warr liktees beswainigi un tomehr darriht, ka tihk. Jauna pilfehta preeskneeziba isfluddinajuhi, ka wissa lihdsfchinniga fahrtiba pee prezzechanahs nemas wairs nau spehla; kur 2 dohma faprezetees, lai buhtu raddi, waj behrni, kad tik usdohd sawus wahrdus pee sekretera, tad irr wihrs un feewa. Laudis prezzejotees barreem. Bet waj tur nu neraddisees atkal leela jukschana, jozik ilgi gan tahda negohdiba ware pastahweht?!

Pa Parisi nemeera leefmas jo nejauki plohfahs. Gan waldibas karra spehls lihds schim, kur tik ar dumpineekem mehrojahs, paturr wirsrohku, bet eet ka uhdeni ar pahtagu fittoht. Turklaht arri it nebuht nedabuhu skaidru patesibü dsirdeht. Tohp mellohts no abbahm pussehm. Gan latris karsch irr breesmiga leeta, bet jo breesmigi redseht, kad saweeshi sawä starpä tä sawas affinis laista un tä elhdahs. Dumpineeku waldiba, kas fauzahs par „Komune“ (kohpa) netupa neweenu; heidsamajäss deenäss irr fanehmuschi zeeti Parises erzbiskapu un dauds jittus augustus wihrus un sohla tohs nogallinaht, kad winnu landis aistiks. Basnizas tohp laupitas un manta, kur tik atrohd, tohp nema. Latris, kas tai wezzumä no 17 lihds 35 gaddeem tohp speests lihds nahkt laufschana; sinnams ka laudis muhk pa wahrtu wahrtreem, bet neba tee nemeerneeki; tee paleek kur bijuschi un trinn jau sawus bendes zirwus. Irr nospreeduschi, par latru, ko no winnu pusses aistiks, noschaut 3 zilwelkus pretti, ko no waldineekem fatwehrs. Par waldibas armijas wad-doni irr cezelts Mak Mahon, agrakais Napoleona augstais generalis, kas pee Sedan tikkä eewainohsts un fanemts. Waldibai nahfschoht klahd 80 tuhkfst. saldati, kas bij Wahzsemme un ko Bisimarks atwehlejis tuhval atswabinaht, lai eet un palihds dumpineekus iskaut. 8. April bij duhshiga kaufchanahs starp Nelli un Kliischi no abbahm pussehm, granatu lohdes Lehra pilfehtä eelschä, kahdi 7 tuhkfst. eewainotu; tapat gahja 10. un 11. April, irr zaurus leeldeenas svehtkus kahwuschees. Waldibaceki no Walerian kalna pusses gribb ar sturmi eet pilfehtam wiesfü. Kad jelle arri reis atmestu nederrigu wižinashanu un mihksfirdibu, zaur fo tik augonam dohd wolkli isplehstees. — Bruhfchi sinnams stahw wehl ap Parisi, ka stahwehuschi un nogaidihs, kas labs isnahks.

Garibaldis, ko Parises dumpineek bij usluhguschi par sawu augstako wirsneeku, irr suhtis atkeifchahnahs grahmatu, pateizahs par to leelu gohdu, bet fakka arri, ka schinni brihdi amats eshoft tik gruhts, ka winsch to nesphejohst ispildiht, lai zeltoht labbakh weenu no sawa pulka (peefauz daschus wihrus pee wahrda, kas buhtu zeliami), bet tik weenu; ja tik useeschoht ihstu galwu, tad Franzija buh schoht glahbta un augstaka ne ka agrahl. Beidsoht apfohlahs, ja tik ween spehs, alkal ar Franschku karrotajeem weenā rindā stahweht.

Madridē jaunais tehnisch pirmo körtes sapulzi atwehris un atrohd tik leelu labprahitbu pee wissuem tautas weetnekeem, ka warr redseht, ka wissas tahs masahs buntoschanahs pa daschahm maslahm nau it nekahdā swarrā un jauna waldiba stahw pilnā spehkā.

Englantes frohna prinzeffei peedfimmis behrinisch, bet bijis nelaiku un alkal mirris.

Konstantinopole. Turks, ka dīrd, gribboht ar wissu warru un ar skubbu par to gahdaht, ka galwas pilfehtis tohp kreetui apstiprinhats, lai reis karam iszellotees netohp eeplehts un baddu ismehrdehts. Kas tad schim nu ees wissu, tad wissu pa kahrtai darrihs. Konstantinopole jau tāpat irr kā festunga, bet gribb wehl apjohst ar skansthim tahs ahripilsehta daskas kas us Asijas püssi un pretti stahw; dīselzelsch saweenoħs abbas pusses.

Numenijā sah alkl raibahk eet; ar jauno ministriju laudis nemas nau meerā, un dumposchanahs noteek arween heeschahk. Pa laimi zittas leelvalstis irr deewsgan weenpräftigas us to, nejauktees pulka un ja pateesi waldiba nespichtu gallā kluht, tad noqaidiht,zik tahu Turks, kam pirmajom schi lecta peekriht, kahrtbu eegrohsa.

S.

No eeksfemehm.

No Wentspilles raksta 26. Merz, ka yogahjuschās 3 deenās jau 55 kuggi atbraukuschi, pa juhru wehl dau-sotees dauds led dus plohtes.

S.

No Kandawas pusses 20. Merz. Vehz vahri nedehahm jauka un filta yawassara laizina, no 16. Merz fals, sneedgs un putteni alkal kahjās. Par leelzelkeem wislabbaka braukschana ar kammanahm. Bet tik drīhs ka no zella nohst, tad eet sirgs peldus un newarr ne tukschas raggus pawisht. Usnahza schis dīskaas sneedgs un nejauktees puttenis tik ahtri, ka dasch, kas bij ar ratteem us zesta isbrauzis, zittadi newarreja wairs us preefchu tapt, ka tik ar ragguhn. Weetu meetahm bij gatwes un leijas tā peeputtinatas, ka newarreja nekur tapt. Bat Kandawa effoht bijust tā ar sneedgs peedfichta, ka zella wihi newarrejuschi tapt ahtraki eeksfā, kamchr sneedgs us zesta israhts. Nosudduschi wissi yawassara wehstneschi. Redīrd wairs zihrliliti dīseedam, kihwitu brebzam, strasdus swilpjojam, knischlus danzojam un waldschneppes par wolkareem laishamees. Gehgeri bij pee mums pirmahs waldschneppes 14. Merz schahwuschi. Leelajā falla laikā

par aufstumu mas behdojahm. Skahde bij tik, ka dascham bedrēs un pagrabbōs kartoffeli bij žafalluschi. Leelee frohna meschi mums it tuwu. Jau preefch dascheem gaddeem meschi no nonnes tahrpeem no-ehsti. Kohli no wehja sagahsti gull ka lihdums krustam un schkehrsam. Warr dabuht par 10 kap. affi malkas zirst. Sinnams, ka us neeka kaddikeem, alfschneem un fruhmeem neflattamees ne wissu. Bet kad tee apfahdetee kohli weenreis beigsees, tad buhs gon gruhti no tahdas plafhas dīshves atradinatees. Laudis muhsu apgabbalā tyrrahs it brangi pee wesselibas. Par wissu Semmites draudsi tschetur mehneschu laikā — no November lihds Merz — tik 6 zilwesti mirruschi. Skohlas bij muhsu apgabbalā schoseem ar behrneem wairahk pilnas ne ka dascheem zitteem gaddeem. Arri no zittahm pussfahm to poschu dīrdam. Laudis ar labbakeem gaddeem wairahk pee pahrtifschanas nahkuschi, labbaki eespehj sawus behrnus skohla raidiht un fahk to arri skaidraki no prast, ka bes skohlas mahzibahm schinnis laikās gruhti istikt. Skohlmeistereem dohru to preela sinnu, ka tee no rekruscheem un frohna nodohschahanm ir atswabbinati, kamchr tee irr par pagasta, kiepahles jeb elementar skohlmeistereem.

No Rihgas. Scheligi un labfīrdigi fungi gribbedami par deeneestnekeem gahdaht, ka teem wezzumā un flimmas deenās nebuhu leels truhkums jazeesch, eezehluschi jau preefch fen gaddeem „deeneestneelu palihdsibas lahti.“ Katrs wihrischkis jeb seewischkis, kas pee lungem deen, warr par schihs lahdes lohzelki pasikt. Kas 5 gaddus pee lungem deeneis, tam par lahdes lohzelki eestahjoht jamalka $\frac{1}{2}$ rubl.; ja pahrahk par 5 gaddeem, tad $5\frac{1}{2}$ rubl.; ja pahrahk par 10 gaddeem, tad $10\frac{1}{2}$ rubl.; ja pahrahk par 15 gaddeem, tad $15\frac{1}{2}$ rubl. Bes tam wehl katu gaddu 1 rublis jamaika. Katra mehnescha 1. un 16. dahtumā deeneestneeku lahdes waldibas fungi fanahk no pulksten 5 lihds 6 vehz pušdeenās rahtuhsi peemelde-schanas un cemakfaschanas pretti nemt. Kas flimmibas jeb wezzuma deht wairs strahdaht nespahj, tam makfa no lahdes 1 waj 2 rubl. par mehnesi. Lahdes waldiba de-wusi sunu par eexemtu un isdohtu naudu. Lahde bij 1. Janwar 1870 23,881 rubl. 98 kap. 1870 eexemts par intressehm 1298 rubl. 68 kap. No 51 lohzelkeem gadda makfa un strahpes nanda 53 rubl. 60 kap. 54 deeneestnekeem dohta palihdsiba 1055 rubl., par sullaini un zittahm masahm issdohschahanm 34 rubl. 30 kap.; pee kapitala peeliks klah 262 rubl. 98 kap. Kapitala leelumē bij 31. Dezember 1870 24,144 rubl. 96 kap., kas ouglus nedamās papihdēs paglabbati. 51 lohzelki sawu gadda makfu dewuschi, 6 palikuschi parahdā, 4 gadda laikā nemakfadam no schihs heedribas alkahpuschees, 2 lohzelki, kas pehmajā gadēa palihdsibu dabujuschi, no-mirruschi. 1871 no intresshu naudas makfahs 35 deeneest. katram 2 rubl. par mehnesi, 25 deeneest. katram 1 rubl. par mehnesi. Lahdes waldiba noschelio, ka pehnā gaddā

neweens deenestneeks nau par schihs lahdes lohzeekli palizjis. Un keesham jabrihnahs un janoschelio, ka Rihgas deenestneeki scho derrigu leetu wehl labbi negribb atsift. Samehr deenestneeks wehl jauns, spehzigs un wessels, tamehr strahdadams buhs pa-chdis un apgehbrees. Bet kad wezzums jeb slimmas deenas usnak, tad truhkums un nabadisba dascham labbam jo ahtri pesteidsahs.

(Mahj. weef.) —

No Rihgas 23. Merz sch. g. Latweeschu beedribā nupat lassam u grahmatu fra hju mu jeb biblioteku atdarrija, kur ikweens beedribas lohzeeklis, kad tas sawu beedribas gadda mafsu no 3 rubleem f. eemakfajis, pret kahrti wissadas latwiskas grahmatas dabu lassift. Ta tad nu schim brihscham trihs pilnigas Latweeschu bibliotekas atrohdahs un prohti: Rihgā — Latweeschu beedribā un pee A. un M. Busch fungem, Zelgawā — pee J. Schablowksi funga.

— Wehl no Rihgas 23. Merz sch. g. Rihgas Latweeschu beedribā diwās leetās pagahjuschā gaddā jo wairahk us preeskhu dewufees — un prohti d'seedachanā un teatera-fpehlefschanā. Pee d'seedaschanas schim brihscham schē nemmi dallibu 12 lungi un 15 dahmas, bet 3 lungi un 1 dahma pelna teesham to leelako atschichanu d'seedaschanas mahfli. D'seedaschanu teizami wadda A. Berndt fungē. — Par teatera-fpehlefschanu jau zik nezik Anisēs perminnehts un tapebz fchoreis tikkai to tē wehl gribbu sinnoht, ka scho Latweeschu beedribas teateri nu gribb sem direktora Allunan funga waddischanas par pastahwigu tautas-teateri pahrwehrtih un ka Latweeschu labdarrifschanas beedriba tapat nodohmajuse weenu pastahwigu lauschu-teateri sawā ihpaschi preeskhu tam iheretā nammā drihsā laikā dibbinah. Tapebz draugi mihlee, rästifim un gahdanim nu kreetnas singes un derrigas teatera-fpehles, jo şhee laiki to pagehr.

Latweeschu laik'raksti. Latweeschu laik'raksteem pagahjuschā un schinni gaddā schahdi lassitaju skaitli:

	1870.	1871.
Latw. Alwischm	4000	6000.
Mahj. weefam	7000	7000.
Balt. wehstnefham	1400	2500.
	12400	15500.

C. H. Bertram.

Preeksch lauschu lablkahschanas. Barons W. von d. Necke, lohzeeklis pee Kursemmes pilsehtu lablkahschanas komitejas islaidis rakstu; zaur kurru gribb lassift beedrus jaunizessamai beedribai. Schi beedriba gribb steeptees pahr wissu Kursemmi un pilsehtneeku un lauzineeku lablkahschanai palihgā eet wissupirms zaur 4 leetahm: 1) pilsehtōs eezelt lauschu kehkus, kur pret lehtu mafsu ikatris warr wesseligu chdeenu dabuht un truhkuma laikōs nabaga laudis ware tapt usturreti. 2) Pilsehtneekem par labbu eetraift malkas magasinas, lai masahk turrigē arween par mehrenu tirgu sawu filtermu spehj sagahdaht. 3) Leetu

israhdischanas eezelt, kur paſchu semmes prezzes dohdahs pasihstamas, un kas amatneekeem waj naudu us preeskhu dohdamas waj prezzes pahrdoht palihdsedamas darbu wezinahs. 4) Pahrlabboht un zelt jaunus slimneku nammus, kur mahzitu deewabijigu slimkohpeju (Diakonissē) netruhkfst. — Par beedru pee schihs beedribas warf katis eestah, kas gribb darboschanu lihds usnemtees un ar naudas teesu palihgā eet. Katis beedribā eemakfa 5 rubli un dabuhn pretti sandbrihi; pus pelna no beedribas eriktehm ilgaddus taps isdallita starp beedreem, ta fa wianu 5 rubl. gabbals warr labbas prozentos pelniht; ohtra puisse kriht beedribas laſſe. Pa aprukeem buhs palihga komitejas. v. Necke fungē pats no sawas pusses beedribai gribb paſneegt pee esfahschanas naudas palihdsibū. Vateesi labba leeta, lai Deews tai peegreesch sirdis un dohd sawu weikschanoħs.

Kursemmes ugguns drohſchibas direkzija darra finnamu, ka pehz nospreesteem likumeem teem apdrohſchinateem ta gadda eemakfachana ja-isdarra lihds Jurgu deenai (23. April) jo zittadi irr strahpes nauda par aiskaweschana ja-makfa. Lai tad katis eemakfa pee laika!

Rihgā atwesta ta lassitajeem jau aprakſita Haber funga wallodas maschine, kas ittin labbi yroht zilweka waldodu runnah. Kas to gribb dsirdeht, lai brauz turp.

Maskawas wabz. awise finno, ka Wahzeeschi, kas Maskawā d'shwo irr us Pehterbirgu noneffuschi to luhschana, lai winneem atwehl preeka fwehtkus fwinneht par gohdu tam nu pat beigtam Wahzemmes karam. Schi atwehleſchana effoh tuhdal arri isdohta un tapschoht fwehtki fwehtiti, tikklihds tohs Berlinē fwehtih.

Pehterbirgā gan koleera fehrga lehnaka, bet dsied ka pa d'selszetta lihniyahm irr pakklihduſi schur turp us laukeem. No atnahlfcheem rekruscheem Twerē irr 2 mirrufchi un 8 apſirguſchi; arri Nowgorodē un Pleslawā rahdjees koleeris pee dascha rekruscha.

— Karra ministeris preeskhu apstiprinachanas preeskha zehlis jaunisstrahdatu likumu deht isdeenejuschu saldatu apgahdaschanas, kas tad taps arri Baltijas gubernās cewests.

S.

Kursemmes ſemkohpjeem.

Widsemmes ſemkohpju beedriba jau išgahjuschā gaddā fabkuſe us tam dohmaht un gaħdaht, ka schogadd (1871) Baltijas gubernahm ſemkohpibas israhdischana warretu notift.

Taggad wiss wianas puħlinch isdeweess til tablu, ka Baltijas gubernu mujschneku beedribas (ritterschaftes) un ſemkohpju beedribas un Rihgas pilsehts fohlijuschi apgalvoht lihds 20 tuħħlohs rubli naudas, ar ko wissu wajjadisgas buhwes warrehs eesahft un isdariħt. Peħz ta uanda til ne wissu fahnaks aktal no teem, kas to israhdischana ūttafees. Rihgas burmeisteris Hollandera fungis irraid taħs komitejas preeskufħdetajs, kas wissu to leetu apgahdahs gudri im labbi.

Bet ko liħdsehs brangas leelas ehkas Rihgā, ja paliku tulkħas. Tapebz wissu ta israhdischana tad tikkai warr labbi

un muhsu tehwsenmei pa gohdam isdohtees, kad tee semkohpji paschi ty padohmu ushremm un no sawas pusses valihdī isdarrih, kad tee semkohpji, no leeleem muischnuekeem lihds maseem fainneckeem, no tehwsenmes mallu mollahm pessuhta, ko pa sawahm druhahm isaudsinajuschi, jeb ko pagattawojuschi, kas us kahdu wihsi semkohpibai derr.

Prohti tad tikkai dabuhs redseht zif tahlu, zif angstii muhsu semkohpiba pakahpushehs.

Nu warrebuht kahds prassih, kam par labbu lai es tehreju, kam par labbu lai es brauju un weddu? Kas man par to buhs? Ja-atbild: tas labbums buhs pascham semkohpim.

Prohti wissi tee laufa angli, ko pessuhtih jeb perweddih, wissi tee dahrja angli, wissi tee lohpi, wissi tee strahdajamee eerohitschi u. i. j. pr. taps paheluhkoti, weens ar ohtru lihdsnahs, apspresti un zits taps gauschi tenzinahs, zits taps teikts par labbu, gar zittu widdurwein wehrtigu leetu aisees garam, tee pirmee bija pahrafi un schis minnas pehz wehrtibas ne-atsneeds.

Tas semkohpejs, kas nu tenzingamus anglus, lohpus, eerohitschus buhs rahdijis, tas ne ween gohdu eemantohs, bet arri virzejus saweem augleem, lohpeem jeb lai buhtu kas buhdams, ko no semmes, jeb no semmes augleem taisjisis. Un us to taischu semkohpis arween isees virzejus un labbus maffatajus atraast saweem augleem, lohpeem un leetahm, lai buhtu kahdas buhdamas. Pats taischu wissi ne-apehd un ne-isbruhke.

Bet atkal ohtre kahrtä, kad tee angli, tee lohpi, tahs leetas, irr widdurweji, jeb paplahni, tad virzeju negaddisees, — wehrtibas nau, tad atschis, ka ta nau ja-audsin, ta nau ja-taisfa; lai arri ta audsinachana jeb taisfachana rahdahs lehta, wina tomehr irr wehl padauds dahrga, un kad ta audsinachana jeb taisfachana buhtu bijusi dahrgaka, tad wina buhtu bijusi lehtaka, prohti tas taisjums pats jeb tas audsinajums buhtu wehrtigaks.

Zilwei paschi wissadi peekrahpjahs, bet jo ahtri peekrahpjahs pee tahn leetahm, kas nau tirgus prezzes. Jo pee schim ta wehrtiba un naudus maffa newarr valift apflehpita. To zittu leetu, ko us tirgu wedd, ta audsinajumu un taisjumu wehrtiba atspihdehs gaischi, kad zittas tahdas leetas redsehs lohpis un lihdsnahs.

Ta tad semkohpis tai uahkamä israhdischanä warrehs ar azzihm redseht, kahdas semkohpjeem derrigas leetas muhsu semme derrigi un labbi warr pataischt, un kad redsehs ne til ween ar meesas, bet arri ar prahtha azzihm, tad prahtgis semkohpis sahls jo fredigi ruhpetees tahdas pat derrigas un labbas leetas taischt seiyim un par naudu zitteem, un wissi semkohpji sahls isee us wimesschanohs, kusch zitteem warretu aiflaist garam ar saweem darbeem ne pehz steigfchanahs, bet pehz wehrtibas. Un kramm pee-augs labbums un manta un wissa semkohpiba zellees un sels un seedehs.

Ta irr finnama leeta, ko zittas tautas un semmes usgahjushas, ka, kur allashin semkohpibas leetas un anglus israhda, tur semkohpiba azzihm redsoht stiebdahs us preefschu un semkohpeji teef skubbinati sawa amatö ko peemahzites. Kaut jelle to aeri pee mums useetu un peedshwotum. Muhsu semmes fainneeki muhsu laikos garra un mantas spchka gan labbu teefu gehluschees. Kaut tee paschi fhi godda Mihgas israhdischanä aridjan parahditu, ko mahk audsinah un taischt; kaut to parahditu few un tehwsenmei un ihpaschi jafalka Latweesdu tau-tai pa gohdam.

Lai nedohma newens, tur us Nihgu tikkai no sweschas, Deewestim kahdas dahrgas sortes lohpeem kahds buhtu jano-wedd, un to tikkai retti kahdi bagati fungi eespehs. Nebuht ne.

Mehs grabbam redseht un rahdiht, kahdä weetä, augusta waj semma, kahdä kahpsli stahw zurzaurenehm muhsu semkohpiba? Tad mums nepalihdī neto tee rettei wislabbakee, wis-dahrgakee un wisfunkstigakee semkohpibas angli waj darbi, bet tee teizomee labbec, kas rohnahs labba leela flaita. Tohs lai pessuhta. To buhs deewsgan prahligu fainneeku rohkas un mahjas.

Tad paschu audsinaki lohpi, leeli un sihki, us wissi wihsi weddami un rahdami. Ar teem dasch labs fainneeks gohdu warrehs velniht.

Zif mums irr sruu audsinataju. Täpat gohws lohpi, goh-wis un bulki, jauni un usauguschi, flauzami, arrami, barro-jami un preefsch waiflas.

Pee flauzamahm gohwibm buhtu sihmes no kahdeem teefas wispreem jaapeegahda, kas ayleezina, zif peena ta gohws dohd, zittadi uj weenu deenu newarr apspreit flauzamas gohws wehrtibu.

Täpat arri muhsu semmes aitas un zuhkas, bet tikkai taha-das aitas, kurras zaur zittu sortu jeb flakku aitahm irr pah-labbojuschaahs.

Kas ihpaschi geld barrofchanai, irraid weddams un rah-dams, ka arri aitas un zuhkas no sweschas semmes sortechni.

Sunni, wistas, pihles, sohns un kahdi semkohpjeem der-rigi kustoni jeb putni wehl buhtu.

No semkohpibas augleem un mahju darbeem peeminnescim ihpaschi wehl:

- 1) no lohpeem: ahdas, seerus, freestu;
- 2) no laukeem: wissadas labbibus graudus, kas tad warretu buht wehl paschäis wahrpas un kuhlihobs, tad wissi augumu warr redseht. Graudu, ja mas, buhtu ja-wedd jelle 2 pohti no sawas sortes; linnu fehklu, kannepu fehklu; — kannepes un linnus, schä un lä isstrahdatu: mehretus, nemehretus, tillejusches, misstitus, kultitus, tad to darbu un darba wehrtibu ar azzihm warr redseht;
- 3) no dahrseem: wissadus anglus, lohkus, faknes, puk-kes, appinus, tabaku;
- 4) no zitteem semkohpja darbeem:
 - a) miltus, pascha taislus, putrainus, meddu, waskus, wissadas wehreptas dsihas, paschu gehretas ahdas, pascha austu wadmalu, willainu pušwillainu, andeklu;
 - b) wissadus lohka darbus, ratus, raggus, arflus, trauskus kahdus nekahdus, prohti, ko til pee mahjahn waijaga un kas irr sortigs darbs.

Programms, kas to noliku laiku un par daschadahm zit-tahm finnachanahm pilnigu isskaidroschanu dohs, taps no tahs leetu israhdischanas komitejas, wehl awises sunnams darrihis.

Par otveeglinashanu dascham, kam kassim patiktu tai israhdischanä ir redseht ir to rahdiht, esmu tai komitejai apfobli-jees, ka kramm, kas par schim leetahm ko grabbam flakdrai finnaht un zittu padohma deweu flakdrai newarr atraast, to lab-prahrt grabbu isskaidroschanu un pateikt. Tad lai pee man prassa waj ar wahrdeem, waj raksteen.

Aurumuischä pee Dohbeles. v. Voewenthal,

Dohbeles semkohpju heedribas presidente
sawas heedribas wahrdä.

R a f s.

fo Kursemnes gub. lohpū dakterā tungs B. Braaz pasneedis
Zelgarwas lohpū aissorgaschanaas beedribai.

Deewam schehl man irr mannās dakterā darrischanās dauds reis gaddijees behdigū un breesmigu lohpū mozhischanū un mahnu tizzibū redseht un peedishwoht, kas wehl no wezzeem mahnu tizzigeem zilwekeem tik dīlli — arri pee teem jauneem laudihm eesaknojufees, ka gohdigam zilwelam kauns to redsoht un dīrdoht.

Efmu arweenu,zik tik mannā spehklā stahweja, tahdahn leetahni pretti turrejees; bet juhtohs taggad jo wairahk flubbinahks tahdai nesapraschanai pretti puhletees, kamehr man kas gohds un preeks kluwa — par beedru pee schihs beedribas buht, kurra warr dauds labba darriht un swetibū fraht. Babyrat wehlohs angstī gohdajamu beedribu usmannigu darriht us tahdu lohti fahpigu, besprahfigu un pawissam nederrigu ahrsteschau zuur „greeschanu un durfchanu,” — ar fo tee fuscheri jeb fauzamee „sirgu rihschmettes”, favus nelaahga darbus, wiewairahk us semmehm dsenn.

Ne tik ween zilweka sinnama firds tahdu breesmibu un neschelhibu zeeti aisleeds, bet arri swichti raksti un likkumi. Kad jelle warretum teem faiwneekem us semmehm to eestahsicht, ka tahdas greeschanas to leelako skahdi un nedsedejamas wainas peewelk, un ka to riiktigū ahrsteschau us dauds weeglaku un prahfigaku wihsī warr panahkt, — tad buhtu jau dauds winnehts. Tikkai tad warr tahdas besprahfigas eerafhas issihzinah, kad tohs zilwelus usmuddina un passkubbina lai pašči isprohwe; jo zittadi winni netizz un aisleegschana negribb klausibt.

Tahs leelakas flimmbas, pee kurrahm mahnu tizziba un besprahiba teek bruhketa irr:

- 1) Pestu durschana jeb wihweles.
- 2) Naggata jeb trescha ozzu plaksteena isplehshana.
- 3) Puhfchlu greeschana.
- 4) Lehls jeb lohzeklu zaurdurfschana (fchpatte).
- 5) Ahderes laischana kahjās.
- 6) Smadsenu durschana un muttes istschalkareschana.
- 7) Nagga sohles pahleeka iswehrkreschana.

1) Pestu durschana jeb wihweles. Pee schihs flimmbas jagahda par filtu stalli, jaberse wissa lohpa mcefa ar salmu grihstehm un tad lohys ja-apfeds ar wairahk dekem, lai tas labbi dabuhn swihst.

2) Naggata jeb trescha ozzu plaksteena isplehshana. Slimma ozs jamasga ar aufstu uhdeni un lohys ja-leek tunischa stalli, bet pee darba japaehrkar aze ar mihsitu luppatu, lai ta tohp no wissa nelabbuma issargata.

3) Puhfchlu greeschana. Slimma kahja ja-apfeen pee wehsifcha diwi reises par deenu ar mahleem un etiki, un tas jadarra 4 lihds 5 deenas.

4) Lehls jeb lohzeklu zaurdurfschana. Slimma weeta jamasga tik wairahk reises ar aufstu uhdeni.

5) Ahderes laischana kahjās. Lai nelaisch ahderi, bet lai masga tik ar aufstu uhdeni.

6) Smadsenu durschana un muttes istschalkareschana teek bruhketa pee jauneem lohpeem un wiewairahk pee sigeom, kamehr sohbi mainahs. Pee schihs flimmbas waijag laut tik dabbai paschai wallu, — kamehr sohbi buhs ujhahkufchi.

7) Nagga sohli nebuhs par dauds iswehrkecht. Tikkatas atluhsufchais un druppanais nags janogreesh, kas pee nagga sohles; bet nagga kantes nedrikht nepawissam no-wehrkeht. Pakawam waijag ittin lihdseni us apkahrteju naggakanti gullehi.

Krusts meschā.

Es arri ilgak negribbu flehpt, ka es un neweens zits to Bertu noleetajis. No ta laika mannim nēkad wairs nau meers firdi bijis un jou wairak reisahm biju gattaws, fewi paschu ka slepkawu usdoht teefahm.

Bertu nogallinadams pee ferschanta efmu atreebees.

Brohti tonni Dennewiz kanfchanā es biju tas farroga neffes. Peepeschi Brufschu jahtneku pulks mums usbruhk. Weens Brufschu jahtneks mannim ar sohbinu zirta par waigu un mannim israhwa farrogū. Tur es gulleju us korralsauku, stipri eewainohts, ne kusteht newarredams un tomehr pee fewis swehredams, ka pee enaidneeka atreebschotes. Winni gihmis skaidri mannim stahweja prahā.

Ilgī winnu pawelti efmu meklejis, kamehr beidsoht winnu atraddu un prohti ka ta h̄s meitas mihtotaju, ko tuhlit karsti biju eemihlojis, tik fo to biju redsejis.

Tas pats, kas mannim to farrogū bija uehmis, tas pats arri to meitu gribbeja parent, fo manna firds mihloja. Tadehk apnehmohs, pee ta wihra atreebtees.

Bet kad Bertu maktes padohnam paklaušidama, ferschantam atfazzija un gattawa bija, mannim par fewu valikt, tad mannas dufmas isdissā un es ferschantam pedewu.

Bet nu notikla leela nelaime.

No nejanschi manni, ka Rimrodam semi kafka johsta bija pavibrs. Te manna bruhte ferschantu us mandagas nakti pastelleja pee oh sola.

Breeswigas atreebschanahs dohmas mannim prahā nahza. Es apnehmohs Bertu nogallinah un ta arri pee ferschanta atreebtees. Sihmiter appalshā rakstiju: „Es nahku” un sihmiti atkal flehpu sem Rimroda kafka johsta.

Tanni nakti no mandagas us ohtredeenu us zellu taisijohs. Mans beedris, nabburga meschfargs, pee kurra nakti pawaddiju, zeeti gulleja. Ar skreesschanu skrehju us meschu. Pee ferschanta wehl degga swenze. Zaur lohgu skattijohs. Serschants meerigi gulleja. Lohgs stahweja wallā. Gohda krusts mannim it fo par spihstu pretti spihdeja. Es krustu norahwu un to eebahsu. Aiseedams kluppu par kahdu leetu. Tas bija weens strikkis. To panehmu lihds.

Kad pee ohsola tikk, tad Berta jou bija klaht. Winnu dohmadama, ka es effoht tas ferschants, raudadama fazzija: „Beedohd!“ Bet mannim usnahza elles dußmas. Es winau aykehru ap kaklu un to schnaudsu. Bet Berta bij stipra. Winnu prettiturrejahs. Nu winnai to strikki mettu ap kaklu. Kad arri ar to nepeetikka, tad sawu nasi tai eeduhru fiedi. Berta kritta pee semmes, bet es behdsu ka Rains, kad Abelu bija nokahvis. Kad pusohtras fundas biju fkehjis weenä fkeefchanā, tad atkal pee nahburga meschfarga biju. Winisch gulleja. Es nomettu flapjohs fwahrfkus, jo stipes lectus bija tanni nakti, un atkal apgullohs.

Es esmu pilnu pateesibu ifstahstijis un teesas spreediumu gaidu.“

Un tomehr winisch teesas spreediumu negaidija, bet nakti pats pakahrahs zeetumā.

Tas irr tas stahstis par to diwkahrtigu krusu meichā pee ohsola, ko meschaleelskungs par yemimieschanu likka ustaisiht. Kruftis wehl taggad irr redsams.

Scho stahstu no Wahzu wallodas esmu pahrtulkojis 1) tadehs ka iē nekahda pafakka netek stahstita, bet pateefigs notikkums, no ka warr malzitees, kahdā beidsamā yohysta zilwels warr eegrimit, kad atreebschanahs garam laujahs un ka tadehs atreebschanahs gars ar kahjahm saminnams, kamehr wehl masinčh irr.

2) Tadehs, lai lepni wezzaki mahzahs,zik aplam winni darra, kad meitai nelauj pee ta vibra eet, kas irr gohdigs un ko meita mihlo, tapehz ka wihrs peederr pee semmakas kahrtas ne ka wiani un kad meitu speesch, pee ta vibra eet, kas warrebuht gan mahtei patihk, bet ne meitai.

Wahzsemme jau dauds nelaimes zaure to notikkuschas, ka grunteekli sawā lepnibā meitai leegufchi, pee gohdiga falpa eet.

Lai Deews dohd, ka lepnibas gars orri muhsu grunteeklus nefawaldsina! —

as Jousu zihfchi loudschu, moufu pufsi opmeklaet; bet nasiunu koapaez naessiht munu lougchanu paklaufejuschi. Man jou lobai lobai morkatna, kad tuik naboutu Jousu weffeleibai oubascha ihsamattusaes, in nadohmoateau, ka maes til nakribfchi assam, ka na kraejuma nu peersta na-waram nuhlaiseit. — Tizzicht druhfchi, ka Jous boutum noakufchi, ta mas Jousu boutu labi pabarawfchi wael ar zoika gahlu in bihsu putru; as jou suinu fu leijsemnihki meiluj? — Koia lai Jousu weffeleibai gahrs laiks naboutu, ihloudschu zuitus moufu gohbala gudrinikus. Jih jer zihfchi mohzeiti. Dauds nu jihm jer arr pi festera juimmoajeju zauri taisefchi. Zittoad jih boutu zihfchi lobi zuilwahki, kad jih naboutu tikoitenos poarlihzeigi lapni. Nabout nagruib basneizā wihtu wihtu ar namohzeitihm Dihwa lougt. Pi fwaeteibas jih gon iht, bet na basneizā, bet kruhgā. — Prostoaki laudis iht diwi reises par goddu pi moazeitoja pi fwaeteibas; fmolkaoaki tikoitenotru fwaetdihm kruhgā; ka jih ihfapeikst, ta fukkoaj wuifū nedelu nu wuitas.

Ka mani bei par pogasta aistroawatoju ihzahlfchi, ta spihde arr man pi fwaeteibas iht. Nu pogasta tibfas at-pakat brauzuht pihturaeju pi kruhga dohrim, duhmuwuh suirgu atpoutinoat, te dseerschu poatarus fklaiuht. As apfaskotuhs pi stodalas woartihm woi now koads loischu nabags, koapju nu rottihm oarā. Tikh koaju par rottu lubbu poarspaeru, te dseerschu ka ihfchku lahrums. Hgoaju wida fkttuhs: butelles fadauseitas gulf pa pagaldi; pagoajs toalahk ihraugu zuitus nu munihm tawarischihs ap blaſchku steiwaehuhtih. Muns kaimensch nulizs ausi is benka kroaz; as vihgoaj float, vihgrouschu pi foanihm folku: „Kaimen kaa tew? woi to kruhgā witoa tew warr mihgā neakt?“ Iis atbisd: „A. — naba kas, wihtu tscharku poarahk ihwuiuku, til nataiz munai sihwai!“ —

Sarunnawis ar sawu kaimenu ihtaifeju peipi in nuhfasaeduhs pi zepla. Te kur beijs kur nabeijis wihs nu munihm paseistamihm stihp mani is fungu gollu in fokka: „Peerz schnapstu!“ — As folku otkinoas is joa: „Peerz tu paprikhschu.“ Jam beijs mosa lihta tscharku ihliht in ar mani kuhpus fadser. Nou be redsaet. Ka nu jihm beju smelkehs tamau waijsaeja atkosoas duht; wuiss koia woarnas apfruita ap mani in ploukava til uilgen koamehrt pihpazmeit rubl. isylaefe. Par tu jih fapeeika fchnapstu in salaeja ols gloaschs. Tuis luluokais nu jihm uiswulka nuhdeiroatu wargli nu osutes in isluika is golda in fokka: „Toa koia tikoitenos dsertu!“ As gon zihfchi fafatreku par toadu stiki, bet nadreistaeju vlohrutiks; ju jih man gon boutu uhlstu suiliuawufchi ka as koadu woardu boutum prett jihm runnaws.

Nasiunu fu jih gon dohmoj, ar tu lulu schoupuſchannu; as gon naduhmoaju ka jih debbesihs ihihs.

Plappurzlis.

Angleem smelkigu garfchū doht.

Nemm fwahrpstu, taisa ar to weenā kohkā zaurredum lihds pat ferdei un tā, ka tas zaurredum bischki us semmi eet, tur eekschā eeber pulweri no ambras, zimmeta, nelihm jeb annißeem, tad aissitt to zaurredum ar kihli, kutsch no ta pafcha kohkā taisihts, un aissihme ar wassku, tad dabuhs no ta kohkā garfchigus un smelkigus auglus. — Bet tam waijaga jau notift Merza mehnest, kad ta fulla fahk kohkam us augfchū kahpt. Puknas.

Zihneigs uhfchkerā kungs!

Ihfadruhfchinoajuhs otkinoas pi Jousu weffeleibas raksteit, in Jums kuh loba pastoasteit. Sinniht labi zik

